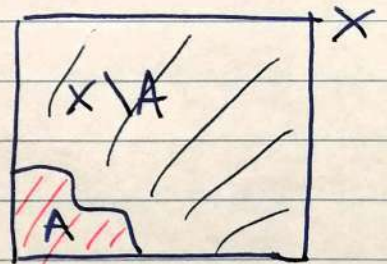

→ Αλγεβρες και σ -αλγεβρες.

Ας πούμε ότι έχουμε ένα σύνολο X ($\neq \emptyset$),
και ότι θέλουμε να αποδώσουμε μια "φυσιολογική"
έννοια μέγεθους σε κάποια υποσύνολα του X .

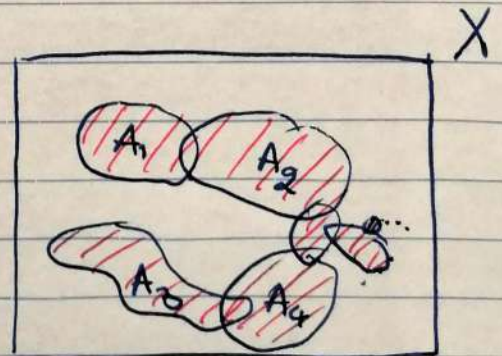
Θα θέλαμε να μπορούμε να πούμε ότι:

- το $\emptyset$ έχει μέγεθος 0,
- αν μπορούμε να βρούμε το μέγεθος ενός $A \subseteq X$,
τότε μπορούμε να βρούμε και το μέγεθος του $X \setminus A$,

και • αν μπορούμε να βρούμε το μέγεθος συνόλων

$A_1, A_2, \dots \subseteq X$, τότε μπορούμε να βρούμε και
το μέγεθος του $\bigcup_{n=1}^{\infty} A_n$.

Γι' αυτό δίνουμε τους παρακάτω ορισμούς, για οικογένειες συνόλων στα οποία πιθανόν να μπορούσαμε να αποδώσουμε μια λογική έννοια μεξέδους.

→ Ορισμός (Άλγεβρα): Έστω $X \neq \emptyset$. Μια οικογένεια

$\mathcal{A} \subseteq \mathcal{P}(X)$ λέγεται άλγεβρα (στο X) αν
το δυναμο-
 σύνολο του X

ισχύουν τα εξής:

① $\emptyset \in \mathcal{A}$.

② Αν $A \in \mathcal{A}$, τότε $X \setminus A \in \mathcal{A}$. (Η $\mathcal{A}$ είναι κλειστή ως προς συμπληρώματα)

③ Αν $A_1, A_2, \dots, A_n \in \mathcal{A}$, τότε $A_1 \cup A_2 \cup \dots \cup A_n \in \mathcal{A}$
 (Η $\mathcal{A}$ είναι κλειστή ως προς πενερασμένες ενώσεις)

Τότε ισχύουν και τα εξής:

①' $X \in \mathcal{A}$

②' Αν $A, B \in \mathcal{A}$, τότε $B \setminus A \in \mathcal{A}$.

③' Αν $A_1, A_2, \dots, A_n \in \mathcal{A}$, τότε $A_1 \cap A_2 \cap \dots \cap A_n \in \mathcal{A}$.

(Η $\mathcal{A}$ είναι κλειστή ως προς πενερασμένες τομές)

⚠ Παρατηρούμε ότι $(1) + (2) \Leftrightarrow (1') + (2)$,
και $(2) + (3) \Leftrightarrow (2) + (3')$.

Αυτό σημαίνει ότι στον ορισμό της αλγεbras μπορούμε να χρησιμοποιούμε το $(1')$ στη θέση του (1) , ή/και το $(3')$ στη θέση του (3) .

Απόδειξη των παραπάνω: Έστω $\mathcal{A}$ αλγεbra στο X .

$\rightsquigarrow (1')$: Από τα (1) και (2) , $\phi \in \mathcal{A} \Rightarrow X \cap \phi = X \in \mathcal{A}$.

$\rightsquigarrow (3')$: Έστω $A_1, \dots, A_n \in \mathcal{A} \xrightarrow{(2)} X \cap A_1, \dots, X \cap A_n \in \mathcal{A}$

$\xrightarrow{(3)} \underbrace{(X \cap A_1) \cup \dots \cup (X \cap A_n)}_{"X \cap (A_1 \cap \dots \cap A_n)} \in \mathcal{A}$
 $\xrightarrow{(2)} A_1 \cap \dots \cap A_n \in \mathcal{A}$.

$\rightsquigarrow (2')$: Έστω $A, B \in \mathcal{A}$. Από τα (2) , $X \cap A \in \mathcal{A}$

$\xrightarrow{(3')} B \cap (X \cap A) = B \cap A \in \mathcal{A}$.

$\rightsquigarrow (1') + (2) \Leftrightarrow (1) + (2)$: Τετριμμένο.

$\rightsquigarrow (2) + (3) \Leftrightarrow (2) + (3')$: Το $(\Rightarrow)$ έχει δείξει (για

να δείξουμε το (3') χρησιμοποιώντας μόνο το (2)

($\Leftarrow$) Έστω ότι για μια $\mathcal{A}$ ισχύουν τα (2) και (3'). Θα δείξουμε

ότι ισχύει και το (3). Έστω

$$A_1, \dots, A_n \in \mathcal{A} \xrightarrow{(2)} X|A_1, \dots, X|A_n \in \mathcal{A}$$

$$\xrightarrow{(3')} \underbrace{(X|A_1) \cap \dots \cap (X|A_n)}_{X|A_1 \cup \dots \cup A_n} \in \mathcal{A}$$

$$\xrightarrow{(2)} A_1 \cup \dots \cup A_n \in \mathcal{A}.$$

→ Ορισμός (σ -άλγεβρα): Έστω $X \neq \emptyset$. Μια οικογένεια

$\mathcal{A} \subseteq \mathcal{P}(X)$ λέγεται σ -άλγεβρα (έσο X) αν ισχύουν

τα εξής:

(1) $\emptyset \in \mathcal{A}$.

(2) Αν $A \in \mathcal{A}$, τότε $X|A \in \mathcal{A}$.

(3) Αν $(A_n)_{n=1}^{+\infty}$ είναι ακολουθία συνόλων

έσο $\mathcal{A}$, τότε $\bigcup_{n=1}^{+\infty} A_n \in \mathcal{A}$.

(Η $\mathcal{A}$ είναι κλειστή ως προς αριθμητικές ενώσεις)

Τότε ισχύουν και τα :

$$\textcircled{1}' \quad x \in A.$$

$$\textcircled{2}' \quad \text{Αν } A \in \mathcal{A}, \text{ τότε } X \setminus A \in \mathcal{A}.$$

$$\textcircled{3}' \quad \text{Αν } (A_n)_{n=1}^{+\infty} \text{ είναι ακολουθία συνόλων στον } \mathcal{A},$$

$$\text{τότε } \bigcap_{n=1}^{+\infty} A_n \in \mathcal{A}$$

(Η $\mathcal{A}$ είναι κλειστή ως προς
!αριθμήσιμες! τομές)

⚠ Όπως και στην περίπτωση των αλγεβρών, έχουμε :

$$\textcircled{1} + \textcircled{2} \iff \textcircled{1}' + \textcircled{2}, \quad \textcircled{3} + \textcircled{2} \iff \textcircled{3}' + \textcircled{2}$$

(και άρα τα $\textcircled{1} / \textcircled{3}$ στον ορισμό μπορούν να αντικατασταθούν από τα $\textcircled{1}' / \textcircled{3}'$).

Οι αποδείξεις είναι παρόμοιες με πριν.

Παρατήρηση: Κάθε σ -άλγεβρα είναι άλγεβρα.

Παράδειγμα, έστω $\mathcal{A}$ σ -άλγεβρα στο X .

Τότε, $\emptyset \in \mathcal{A}$,

και: αν $A \in \mathcal{A}$, τότε $X \setminus A \in \mathcal{A}$.

Επίσης, έστω $A_1, \dots, A_n \in \mathcal{A}$. Τότε,

$$A_1 \cup \dots \cup A_n = A_1 \cup \dots \cup A_n \cup \underbrace{A_n \cap A_n^c \cup A_n \cap A_n^c \cup \dots}_{\text{An en' dnelpon}} \in \mathcal{A}.$$

άπειρη αριθμητική
ένωση στοιχείων της
 σ -άλγεβρας $\mathcal{A}$

→ Παραδείγματα:

⊙ Έστω $X \neq \emptyset$. Η $\mathcal{A} = \{\emptyset, X\}$ είναι σ -άλγεβρα (στο X), και περιέχεται σε κάθε άλλη σ -άλγεβρα (στο X).

⊙ Έστω $X \neq \emptyset$. Η $\mathcal{A} = \mathcal{P}(X)$ είναι σ -άλγεβρα (στο X), και περιέχει κάθε σ -άλγεβρα (στο X).

$$\odot \text{ Η } \mathcal{A} = \left\{ A \subseteq \mathbb{N} : \begin{array}{l} \text{ή } A \text{ πεπερασμένο} \\ \text{ή } \mathbb{N} \setminus A \text{ πεπερασμένο} \end{array} \right\}$$

είναι άλγεβρα στο $\mathbb{N}$, αλλά όχι σ -άλγεβρα:

→ ① $\emptyset \in \mathcal{A}$, καθώς $\emptyset$ πεπερασμένο.

② Έστω $A \in \mathcal{A}$, δηλαδή A πεπερασμένο ή $\mathbb{N} \setminus A$ πεπερασμένο.

• Αν A πεπερασμένο, τότε $\underbrace{\mathbb{N} \setminus (\mathbb{N} \setminus A)}_A$ πεπερασμένο, άρα $\mathbb{N} \setminus A \in \mathcal{A}$.

• Αν $\mathbb{N} \setminus A$ πεπερασμένο, τότε $\mathbb{N} \setminus A \in \mathcal{A}$.

③ Έστω $A_1, \dots, A_n \in \mathcal{A}$. Θ.Α.Ο. $A_1 \cup \dots \cup A_n \in \mathcal{A}$:

• Αν όλα τα $A_1, \dots, A_n$ είναι πεπερασμένα, τότε και $A_1 \cup \dots \cup A_n$ είναι πεπερασμένο, άρα $A_1 \cup \dots \cup A_n \in \mathcal{A}$.

• Αν κάποιο A_i δεν είναι πεπερασμένο,

τότε αφού $A_i \in \mathcal{A}$ έχουμε ότι το $\mathbb{N} \setminus A_i$

είναι πεπερασμένο. Αφού $\mathbb{N} \setminus (A_1 \cup \dots \cup A_n) \subseteq \mathbb{N} \setminus A_i$, έχουμε

και ότι το $\mathbb{N} \setminus (A_1 \cup \dots \cup A_n)$ είναι πεπερασμένο. Άρα, $A_1 \cup \dots \cup A_n \in \mathcal{A}$.

Από τα ①, ②, ③ προκύπτει ότι η $\mathcal{A}$ είναι άλγεβρα.

→ Η $\mathcal{A}$ δεν είναι σ -άλγεβρα, καθώς δεν είναι κλειστή ως προς αριθμητικές ενώσεις. Πράγματι,

$\{2n\} \in \mathcal{A} \quad \forall n \in \mathbb{N}$, αφού $\{2n\}$ είναι πεπερασμένο.
 $\uparrow$
 μονοσύνολο

Σταθερό $\bigcup_{n=1}^{+\infty} \{2n\} = 2\mathbb{N} \notin \mathcal{A}$, αφού είναι

ένα άπειρο σύνολο με άπειρο συμπλήρωμα

(τους περιττούς).

⊙ Έστω X υπεραριθμησιμότητα.

$$\mathcal{H} \mathcal{A} = \left\{ A \subseteq X : \begin{array}{l} \text{ή } A \text{ αριθμησιμότητα} \\ \text{ή } X \setminus A \text{ αριθμησιμότητα} \end{array} \right\}$$

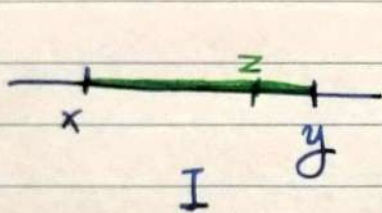
είναι σ -άλγεβρα (Άσκηση).

⊙ Η $\mathcal{A} = \eta$ κλάση όρων των πεπερασμένων ενώσεων διαστημάτων (στο $\mathbb{R}$)

είναι άλγεβρα, αλλά όχι σ -άλγεβρα.

⌈ ⚠️ Ως διαστήματα ορίζουμε οποιοδήποτε συνεκτικό κατά μονοτονία υποσύνολο του $\mathbb{R}$. Συγκεκριμένα, ένα $I \subseteq \mathbb{R}$ λέγεται διάστημα αν,

$$\forall x < y \in I,$$

έχουμε και ότι

$$z \in I, \quad \forall x < z < y.$$

Τα διαστήματα είναι όλα τα σύνολα της μορφής

Και τα μονοτονικά είναι διαστήματα!

$$[a, b], [a, b), (a, b], (a, b) \quad (\text{για } a \leq b \in \mathbb{R}),$$

$$[a, +\infty), (a, +\infty), (-\infty, a], (-\infty, a) \quad (\text{για } a \in \mathbb{R}),$$

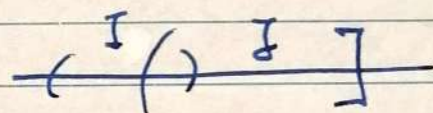
$$\mathbb{R},$$

$$\emptyset.$$

→ Πράγματι, η $\mathcal{A}$ είναι άλγεβρα:

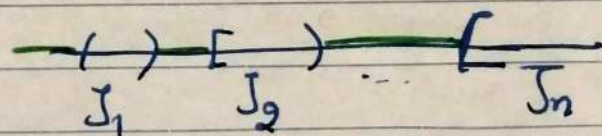
- ① $\phi \in \mathcal{A}$, αφού το ϕ είναι διάστημα.
- ② Έστω $A \in \mathcal{A}$, δηλ. το A είναι πεπερασμένη ένωση διαστημάτων. Γράφουμε $A = I_1 \cup \dots \cup I_n$, όπου τα I_i είναι διαστήματα.

Παρατηρούμε ότι, αν δύο διαστήματα I, J έχουν μη κενή τομή, τότε η $I \cup J$ είναι επίσης διάστημα.

Οπότε, μπορούμε να γράψουμε το A σαν πεπερασμένη ένωση βέβαιων διαστημάτων (επαγωγικά, αντικαθιστώντας κάθε δύο διαστήματα που τέμνονται με την ένωσή τους).

Δηλαδή, $A = J_1 \cup \dots \cup J_s$, όπου τα J_i είναι βέβαια διαστήματα.

Οπότε, $\mathbb{R} \setminus A = \mathbb{R} \setminus (J_1 \cup \dots \cup J_s)$ είναι επίσης πεπερασμένη ένωση διαστημάτων.
(η πράσινη στο σχήμα).

Άρα, $\mathbb{R} \setminus \mathbb{A} \in \mathcal{A}$.

③ Έστω $A_1, \dots, A_n \in \mathcal{A}$.

Αφού κάθε A_i είναι πεπερασμένη ένωση and διαστημάτων, τότε και η πεπερασμένη ένωση

$A_1 \cup \dots \cup A_n$ είναι πεπερασμένη ένωση and διαστημάτων. Άρα, $A_1 \cup \dots \cup A_n \in \mathcal{A}$.

▲ Σεις σημειώσεις υπάρχει μια διαφορετική απόδειξη ότι το $\mathcal{A}$ είναι άλγεβρα.

→ Το $\mathcal{A}$ δεν είναι σ -άλγεβρα:

Το $\mathcal{A}$ δεν είναι κλειστό ως προς αριθμήσιμες ενώσεις, αφού κάθε $(n, n + \frac{1}{2})$ (για $n \in \mathbb{Z}$) ανήκει στο $\mathcal{A}$ (ως διάστημα), αλλά

$\bigcup_{n \in \mathbb{Z}} (n, n + \frac{1}{2}) \notin \mathcal{A}$, επειδή δεν μπορεί να

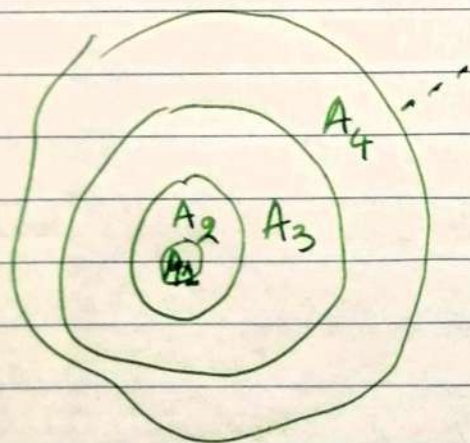
γραφτεί ως πεπερασμένη ένωση διαστημάτων.

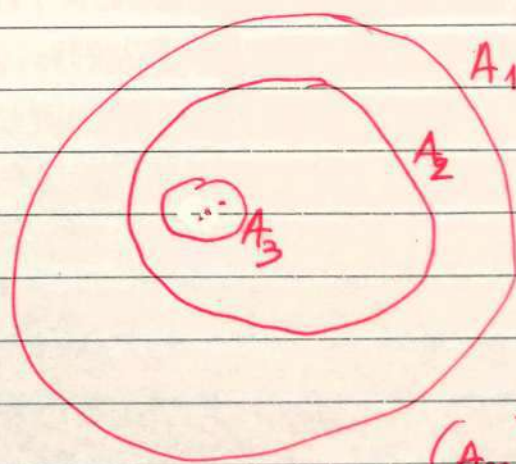
- ⊙ Η $\mathcal{A}$ = κλάση των αριθμήσιμων ενώσεων διασχημάτων
δεν είναι σ -άλγεβρα (Άσκηση. Μπορείς να βρεις αντεπαράδειγμα;).

→ Αύζουσες και φθίνουσες ακολουθίες συνόλων.

Ορισμός: Μια ακολουθία $(A_n)_{n=1}^{+\infty}$ υποσυνόλων του X λέγεται αύζουσα αν $A_n \subseteq A_{n+1} \forall n \in \mathbb{N}$
 (φθίνουσα) $(A_n \supseteq A_{n+1})$

$(A_n)_n \uparrow$

$(A_n)_n \downarrow$

Πρόταση: Έστω $\mathcal{A}$ άλγεβρα στο X .

Τότε, η $\mathcal{A}$ είναι σ -άλγεβρα $\Leftrightarrow$ ισχύει οποιοδήποτε από τα παρακάτω:

(α) Αν $A_n \in \mathcal{A} \quad \forall n \in \mathbb{N}$ και $(A_n)_{n \in \mathbb{N}}$ αύξουσα,
 τότε $\bigcup_{n=1}^{\infty} A_n \in \mathcal{A}$.

(β) Αν $B_n \in \mathcal{A} \quad \forall n \in \mathbb{N}$ και $(B_n)_{n \in \mathbb{N}}$ φθίνουσα,
 τότε $\bigcap_{n=1}^{\infty} B_n \in \mathcal{A}$.

(γ) Αν $C_n \in \mathcal{A} \quad \forall n \in \mathbb{N}$ και τα C_n είναι ανά δύο,
 τότε $\bigcup_{n=1}^{\infty} C_n \in \mathcal{A}$.

Απόδειξη: ($\Rightarrow$) Αν $\mathcal{A}$ είναι σ -άλγεβρα, τότε
 είναι κλειστή ως προς αριθμητικές τμήσεις και
 ενώσεις, άρα ισχύουν τα (α), (β), (γ).

($\Leftarrow$) • Το (α) συνεπάγεται ότι $\mathcal{A}$ είναι σ -άλγεβρα:

Η $\mathcal{A}$ είναι άλγεβρα (από υπόθεση), άρα

(1) $\emptyset \in \mathcal{A}$, και (2) Αν $A \in \mathcal{A}$, τότε $A^c \in \mathcal{A}$.

Πρέπει να δείξουμε τώρα και το:

(3) Αν $(A_n)_{n=1}^{\infty}$ είναι ακολουθία στοιχείων της $\mathcal{A}$,

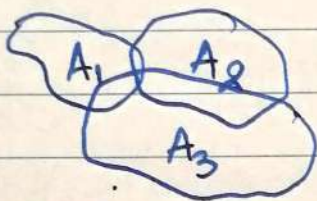
εδώ $\bigcup_{n=1}^{+\infty} A_n \in \mathcal{A}$:

Έστω $A_n \in \mathcal{A} \quad \forall n \in \mathbb{N}$. Θα γράψουμε την

ένωση $\bigcup_{n=1}^{+\infty} A_n$ ως ένωση συνόλων αίθουσας

ακολουθίας σεν $\mathcal{A}$: Ορίζουμε

$$B_1 := A_1 \in \mathcal{A}.$$

$$B_2 := A_1 \cup A_2 \in \mathcal{A} \quad (\mathcal{A} \text{ \u03c3-άλγεβρα, } A_1, A_2 \in \mathcal{A}).$$

$$B_3 := A_1 \cup A_2 \cup A_3 \in \mathcal{A},$$

$\vdots$

$$\forall n \in \mathbb{N}, \quad B_n := A_1 \cup A_2 \cup \dots \cup A_n.$$

Κάθε $B_n \in \mathcal{A}$, ως πεπερασμένη ένωση

στοιχείων της $\mathcal{A}$ ($\mathcal{A}$ είναι σ -άλγεβρα).

Επίσης,

$$B_1 \cup \dots \cup B_n = A_1 \cup \dots \cup A_n \quad \forall n \in \mathbb{N}.$$

Άρα, $(B_n)_{n \in \mathbb{N}}$ είναι αίθουσα ακολουθία

στοιχείων της $\mathcal{A}$ $\xrightarrow{\text{a}}$ $\bigcup_{n=1}^{+\infty} B_n \in \mathcal{A}$.

Αφού $\bigcup_{n=1}^{+\infty} B_n = \bigcup_{n=1}^{+\infty} A_n$, έχουμε ότι $\bigcup_{n=1}^{+\infty} A_n \in \mathcal{A}$.
(από)

- Το (β) συνενδύεται με παρόμοιο τρόπο ότι η $\mathcal{A}$ είναι σ -άλγεβρα (χρησιμοποιώντας τους άξονες για ενώσεις, φτιάχνουμε μία φθίνουσα ακολουθία $(E_n)_{n=1}^{+\infty}$ στοιχείων της $\mathcal{A}$ ώστε $\bigcap_{n=1}^{+\infty} E_n = \bigcap_{n=1}^{+\infty} A_n$.
Εδώ, $E_n := A_1 \cap \dots \cap A_n$).

- Το (γ) συνενδύεται ότι η $\mathcal{A}$ είναι σ -άλγεβρα: και πάλι, αφού η $\mathcal{A}$ είναι άλγεβρα, αρκεί να δείξουμε ότι είναι κλειστή ως προς αριθμησιμες ενώσεις. Έστω $A_n \in \mathcal{A} \quad \forall n \in \mathbb{N}$. Θα ο $\bigcup_{n=1}^{+\infty} A_n \in \mathcal{A}$.
Θα γράψουμε αυτή την ένωση ως ζένη ένωση στοιχείων της $\mathcal{A}$: Ορίζουμε:

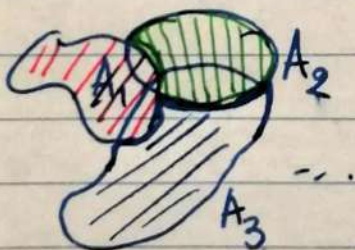
$$B_1 := A_1 \in \mathcal{A}$$

$$B_2 := A_2 \setminus A_1 \in \mathcal{A} \quad (\mathcal{A} \text{ άλγεβρα})$$

$$B_3 := A_3 \setminus (A_1 \cup A_2) \in \mathcal{A}$$

⋮

$$\forall n \in \mathbb{N}, \quad B_n := A_n \setminus (A_1 \cup \dots \cup A_{n-1}) \in \mathcal{A} \quad (\mathcal{A} \text{ άλγεβρα})$$

Τα B_n είναι ζεύγη ανά δύο στοιχεία της $\mathcal{A}$,

και άρα από το $\textcircled{f}$: $\bigcup_{n=1}^{+\infty} B_n \in \mathcal{A}$.

Αφού $\bigcup_{n=1}^{+\infty} B_n = \bigcup_{n=1}^{+\infty} A_n$, έχουμε ότι $\bigcup_{n=1}^{+\infty} A_n \in \mathcal{A}$.
(εύκολο)

→ Η παραγόμενη σ -άλγεβρα :

Έστω $X \neq \emptyset$.

- Η μικρότερη σ -άλγεβρα στο X είναι το $\{\emptyset, X\}$.
- Αν κάποιος μας επιβάλει να φτιάξουμε μια σ -άλγεβρα στο X που να περιέχει κάποιο συγκεκριμένο

$A \subseteq X$, ζέουμε ότι αναγκαστικά αυτή η σ -άλγεβρα πρέπει να περιέχει και το $X \setminus A$.

Η μικρότερη σ -άλγεβρα που περιέχει το A είναι

$\pi : \{\emptyset, X, A, X \setminus A\}$.

- Αν δέλουμε η σ -άλγεβρά μας να περιέχει δύο σύνολα $A, B \subseteq X$, πρέπει να περιέχει και πολλά

άλλα σύνολα : τα $X \setminus A$, $X \setminus B$, $A \cup B$, $A \cap B$, $A \setminus B$,
 $B \setminus A$, $X \setminus (A \cap B)$ ... (Άσκηση : Βρείτε τη μικρότερη
 σ -άλγεβρα που περιέχει τα
 A, B).

Γενικά, αν κάποιος μας δώσει μια οικογένεια $\mathcal{F} \neq \emptyset$
 υποσυνόλων του X , θα θέλαμε να καταλάβουμε ότι
 μπορούμε για τη μικρότερη σ -άλγεβρα που περιέχει
 την $\mathcal{F}$. Καταρχαίς, θα δείξουμε ότι αυτή η μικρότερη
 σ -άλγεβρα υπάρχει, χρησιμοποιώντας το παρακάτω:

Λήμμα: Έστω $(C_i)_{i \in I}$ οικογένεια σ -αλγεβρών
 στο X . Τότε, η $\bigcap_{i \in I} C_i$ είναι σ -άλγεβρα
 στο X . οιτιδήποτε!

Απόδειξη: • $\forall i \in I, \phi \in \underbrace{C_i}_{\sigma\text{-άλγεβρα}} \implies \phi \in \bigcap_{i \in I} C_i$.

• Έστω $A \in \bigcap_{i \in I} C_i$. $\forall i \in I, A \in \underbrace{C_i}_{\sigma\text{-άλγεβρα}} \implies X \setminus A \in C_i$.

Άρα, $X \setminus A \in \bigcap_{i \in I} C_i$.

• Έστω $A_n \in \bigcap_{i \in I} C_i \quad \forall n \in \mathbb{N}$.

Κάθε C_i είναι σ -άλγεβρα και $A_n \in C_i \quad \forall n \in \mathbb{N}$

$$\Rightarrow \bigcup_{n=1}^{+\infty} A_n \in C_i.$$

Άρα, $\bigcup_{n=1}^{+\infty} A_n \in \bigcap_{i \in I} C_i$.

Ορισμός: Έστω $X \neq \emptyset$ και $\mathcal{F} \neq \emptyset$ οικογένεια υποσυνόλων του X . Ορίζουμε ως τη σ -άλγεβρα που παράγεται από την $\mathcal{F}$, και συμβολίζουμε με $\sigma(\mathcal{F})$, την τομή όλων των σ -αλγεβρών (στο X) που περιέχουν την $\mathcal{F}$.

Από το Λήμμα, η $\sigma(\mathcal{F})$ είναι σ -άλγεβρα. Φυσικά περιέχει την $\mathcal{F}$, και είναι η μικρότερη σ -άλγεβρα που περιέχει την $\mathcal{F}$, με την έννοια ότι περιέχεται σε κάθε άλλη. Δηλαδή:

! Αν $\mathcal{A}$ είναι σ -άλγεβρα $\mathcal{A} \supseteq \mathcal{F}$,
τότε $\mathcal{A} \supseteq \sigma(\mathcal{F})$!

Αυτό μπορούμε να το δούμε ως αναπαράσταση μιας πληροφορίας, που την παίρνουμε δωρεάν:

Αν ξέρουμε ότι μια σ -άλγεβρα $\mathcal{A}$ περιέχει τα στοιχεία (στοιχεία) μιας οικογένειας $\mathcal{F}$, τότε αυτονόητα περιέχει τα πολύ περισσότερα στοιχεία της $\sigma(\mathcal{F})$.

Αυτό μας δίνει μια πιθανή μεθοδολογία για

να δείχνουμε ότι: $\underbrace{\sigma(\mathcal{F})}_{\text{μια παραχτημένη } \sigma\text{-άλγεβρα}} \subseteq \underbrace{\mathcal{A}}_{\text{μια άλλη } \sigma\text{-άλγεβρα}}$,

για κάποια $\mathcal{F}, \mathcal{A}$: **ΑΡΚΕΙ** ΝΑ ΔΕΙΞΟΥΜΕ

ΟΤΙ $\underbrace{\mathcal{F}}_{\text{μόνο.}} \subseteq \mathcal{A}$ (γιατί τότε αυτονόητα $\sigma(\mathcal{F}) \subseteq \mathcal{A}$)